

คู่มือการปฏิบัติงาน

เรื่อง

การจัดทำแผนปฏิบัติการ ๔ ปี
และแผนปฏิบัติการประจำปี

ของสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร
พฤษภาคม ๒๕๕๔

คำนำ

ตามนัยแห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖ กำหนดให้ส่วนราชการจัดทำแผนปฏิบัติราชการ ๔ ปี ให้สอดคล้องกับแผนการบริหารราชการแผ่นดิน และจัดทำแผนปฏิบัติราชการประจำปี ให้สอดคล้องกับแผนปฏิบัติราชการ ๔ ปี แล้วนำเสนอรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดทำคำของบประมาณประจำปี ดังนั้น สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง โดยกลุ่มพัฒนาระบบบริหารจึงได้จัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน : การจัดทำแผนปฏิบัติราชการ ๔ ปี และแผนปฏิบัติราชการประจำปี เพื่อให้เจ้าหน้าที่สามารถใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานต่อไป

สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

คู่มือการปฏิบัติงาน การจัดทำแผนปฏิบัติราชการ ๔ ปีและแผนปฏิบัติราชการประจำปี ของสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

บทนำ

แผนปฏิบัติราชการ ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖ มี ๒ ประเภท คือ แผนปฏิบัติราชการ ๔ ปี และแผนปฏิบัติราชการประจำปี

๑) แผนปฏิบัติราชการ ๔ ปี

: เป็นแผนปฏิบัติราชการที่ส่วนราชการแปลงมาจากแผนการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาล เพื่อแสดงภารกิจที่ส่วนราชการจะดำเนินการตลอดระยะเวลา ๔ ปี เพื่อสนับสนุนการบริหารประเทศของรัฐบาลให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมาย ทั้งนี้ สารสำคัญในแผนปฏิบัติราชการ ๔ ปี จะแสดงให้เห็นถึงการแปลงประเด็นยุทธศาสตร์ และกลยุทธ์หลัก (ระดับชาติ) ที่ส่วนราชการเข้าไปเกี่ยวข้องไปสู่ “ภารกิจ” ที่ส่วนราชการต้องดำเนินการ โดยส่วนราชการจะต้องนำเสนอประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ที่จะทำให้ภารกิจนั้นบรรลุผลสำเร็จ พร้อมทั้งกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดผลสำเร็จของภารกิจเหล่านั้น รวมถึงผลผลิต/โครงการสำคัญ ที่ส่วนราชการจะจัดทำ เพื่อรองรับงบประมาณสนับสนุนในระยะเวลา ๔ ปี

๒) แผนปฏิบัติราชการประจำปี

: เป็นแผนปฏิบัติราชการประจำปีของส่วนราชการ ที่แสดงให้เห็นถึงภารกิจที่จะดำเนินการในปีใดปีหนึ่งที่กำหนด ภายใต้แผนปฏิบัติราชการ ๔ ปีของส่วนราชการนั้น โดยจะมีสารสำคัญเช่นเดียวกับแผนปฏิบัติราชการ ๔ ปี แต่จัดทำเป็นแผนประจำปีทีละเอียด และชัดเจนมากขึ้น เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน และเป็นกรอบในการจัดทำคำของบประมาณรายจ่ายประจำปี รวมถึงการรายงานผลการปฏิบัติราชการ เมื่อสิ้นปีงบประมาณ

กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

๑. พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖

ตามนัยแห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖ มีบทบัญญัติเกี่ยวกับแผนปฏิบัติราชการ ในหมวด ๓ การบริหารราชการเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ ดังนี้

มาตรา ๙ การบริหารราชการเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ ให้ส่วนราชการปฏิบัติดังต่อไปนี้

(๑) ก่อนจะดำเนินการตามภารกิจใด ส่วนราชการต้องจัดทำแผนปฏิบัติราชการไว้เป็นการล่วงหน้า

(๒) การกำหนดแผนปฏิบัติการของส่วนราชการตาม (๑) ต้องมีรายละเอียดของขั้นตอน ระยะเวลาและงบประมาณที่จะต้องใช้ในการดำเนินการของแต่ละขั้นตอน เป้าหมายของภารกิจ ผลสัมฤทธิ์ของ ภารกิจ และตัวชี้วัดความสำเร็จของภารกิจ

(๓) ส่วนราชการต้องจัดให้มีการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการตาม หลักเกณฑ์และวิธีการที่ส่วนราชการกำหนดขึ้น ซึ่งต้องสอดคล้องกับมาตรฐานที่สำนักงาน ก.พ.ร. กำหนด

(๔) ในกรณีที่การปฏิบัติภารกิจ หรือการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการเกิดผลกระทบต่อประชาชน ให้เป็นหน้าที่ของส่วนราชการที่จะต้องดำเนินการแก้ไขหรือบรรเทาผลกระทบนั้น หรือเปลี่ยนแผนปฏิบัติการ ให้เหมาะสม

มาตรา ๑๖ ให้ส่วนราชการจัดทำแผนปฏิบัติการของส่วนราชการนั้น โดยจัดทำเป็นแผน ๔ ปี ซึ่งจะต้องสอดคล้องกับแผนการบริหารราชการแผ่นดินตามมาตรา ๑๓

ในแต่ละปีงบประมาณ ให้ส่วนราชการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี โดยให้ระบุสาระสำคัญ เกี่ยวกับนโยบายการปฏิบัติการของส่วนราชการ เป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ของงาน รวมทั้งประมาณการ รายได้และรายจ่ายและทรัพยากรอื่นที่จะต้องใช้อื่นต่อรัฐมนตรีเพื่อความเห็นชอบ

เมื่อรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการของส่วนราชการใดตามวรรคสองแล้ว ให้สำนัก งบประมาณดำเนินการจัดสรรงบประมาณเพื่อปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จในแต่ละภารกิจตามแผนปฏิบัติ ราชการดังกล่าว

ในกรณีที่ส่วนราชการมิได้เสนอแผนปฏิบัติการในภารกิจใดหรือภารกิจใดไม่ได้รับความเห็นชอบ จากรัฐมนตรี มิให้สำนักงบประมาณจัดสรรงบประมาณสำหรับภารกิจนั้น เมื่อสิ้นปีงบประมาณ ให้ส่วนราชการ จัดทำรายงานแสดงผลสัมฤทธิ์ของแผนปฏิบัติการประจำปีเสนอต่อคณะรัฐมนตรี

มาตรา ๑๗ ในกรณีที่กฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณกำหนดให้ส่วนราชการต้องจัดทำ แผนปฏิบัติการเพื่อขอรับงบประมาณ ให้สำนักงบประมาณและ ก.พ.ร. ร่วมกันกำหนดแนวทางการจัดทำ แผนปฏิบัติการตามมาตรา ๑๖ ให้สามารถใช้ได้กับแผนปฏิบัติการที่ต้องจัดทำตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการ งบประมาณ ทั้งนี้ เพื่อมิให้เพิ่มภาระงานในการจัดทำแผนจนเกินสมควร

มาตรา ๑๘ เมื่อมีการกำหนดงบประมาณรายจ่ายประจำปีตามแผนปฏิบัติการของส่วนราชการ ใดแล้ว การโอนงบประมาณจากภารกิจหนึ่งตามที่กำหนดในแผนปฏิบัติการไปดำเนินการอย่างอื่น ซึ่งมีผลทำ ให้ภารกิจเดิมไม่บรรลุเป้าหมาย หรือนำไปใช้ภารกิจใหม่ที่มีได้กำหนดในแผนปฏิบัติการ จะกระทำได้อีกเมื่อ ได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีให้ปรับแผนปฏิบัติการให้สอดคล้องแล้ว

๒. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจัดทำแผนบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๔๗

ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจัดทำแผนการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๔๗ มี ข้อกำหนดเกี่ยวกับการจัดทำแผนปฏิบัติการ ดังนี้

ข้อ ๘ ให้ส่วนราชการต้องจัดทำแผนปฏิบัติการตามมาตรา ๑๖ แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วย หลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖ ภายในกำหนดเวลาดังต่อไปนี้

(๑) แผนปฏิบัติการ ๔ ปี ให้จัดทำให้แล้วเสร็จภายใน ๖๐ วันนับแต่วันที่แผนการบริหาร ราชการแผ่นดินประกาศในราชกิจจานุเบกษา

(๒) แผนปฏิบัติราชการประจำปี ให้จัดทำและเสนอรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบก่อนเสนอคำขออนุมัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีของปีงบประมาณต่อไป

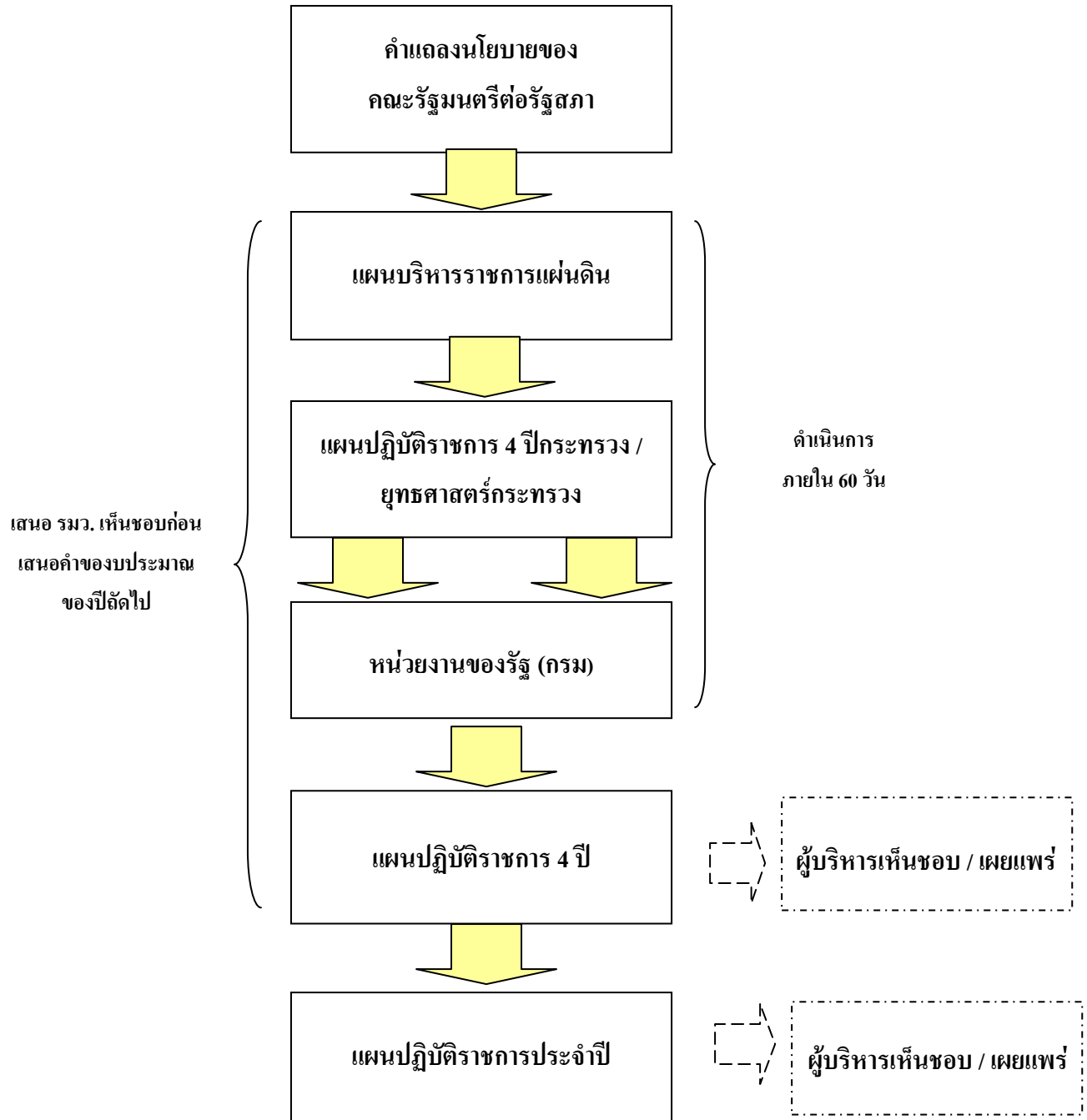
ข้อ ๙ ในระหว่างการปฏิบัติตามแผนการบริหารราชการแผ่นดิน ถ้าคณะรัฐมนตรีมีมติให้มีการปรับเปลี่ยนแผนการบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อให้เหมาะสมกับนโยบายของรัฐบาลหรือเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ให้ส่วนราชการที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดทำแผนการบริหารราชการแผ่นดิน ตามมาตรา ๑๓ แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖ ดำเนินการแก้ไขแผนการบริหารราชการแผ่นดินให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี แจ้งส่วนราชการที่เกี่ยวข้องดำเนินการแก้ไขแผนปฏิบัติการและแผนปฏิบัติราชการให้สอดคล้องกับแผนการบริหารราชการแผ่นดินที่แก้ไขด้วย

ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีมีมติให้ส่วนราชการดำเนินการในเรื่องใด แม้ว่าเรื่องนั้นจะมีได้กำหนดไว้ในแผนการบริหารราชการแผ่นดิน ให้ส่วนราชการมีหน้าที่ดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรี และถ้าเรื่องนั้นจำเป็นต้องแก้ไขแผนปฏิบัติราชการด้วย ให้ส่วนราชการดำเนินการตามวิธีการที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๘ แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖

เมื่อมีกรณีตามวรรคสอง หรือกรณีที่ส่วนราชการขอแก้ไขแผนปฏิบัติราชการ เพราะเหตุตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๘ แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖ และคณะรัฐมนตรีได้อนุมัติให้แก้ไขในกรณีดังกล่าวแล้ว ให้ส่วนราชการที่ได้รับอนุมัติให้แก้ไขแผนปฏิบัติราชการรีบแจ้งให้ส่วนราชการที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดทำแผนการบริหารราชการแผ่นดิน และแผนปฏิบัติการดำเนินการแก้ไขให้สอดคล้องกันโดยเร็ว

แนวทางการจัดทำแผนปฏิรูปราชการ ๔ ปี และแผนปฏิรูปราชการประจำปี

แผนผัง

ขั้นตอนที่ ๑	ศึกษาแผนบริหารราชการแผ่นดิน และพิจารณาความเกี่ยวข้อง
ผู้รับผิดชอบ	กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร และ/ หรือคณะทำงานยุทธศาสตร์ สศค.
ระยะเวลา	๒ - ๓ สัปดาห์

ในขั้นตอนนี้ เมื่อรัฐบาลแถลงนโยบายต่อรัฐสภา และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจัดทำแผนบริหารราชการแผ่นดินเสร็จแล้ว ให้ส่วนราชการนำแผนบริหารราชการแผ่นดินนั้นมาพิจารณา โดยส่วนราชการ (กลุ่มพัฒนาระบบฯ / คณะทำงานฯ) จะต้องทบทวนภารกิจที่ดำเนินการตามบทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบของหน่วยงาน แล้วนำไปเปรียบเทียบความสอดคล้องกับแผนบริหารราชการแผ่นดิน โดยมีแนวทางในการพิจารณา ดังนี้

- (๑) หากภารกิจที่ดำเนินการอยู่ สอดคล้องกับแผนบริหารราชการแผ่นดินให้นำมาจัดทำเป็นแผนปฏิบัติราชการ ๔ ปี และแผนปฏิบัติราชการประจำปี
- (๒) หากภารกิจที่ดำเนินการอยู่ ไม่สอดคล้อง แต่ใกล้เคียงกับแผนบริหารราชการแผ่นดิน ให้ปรับปรุงภารกิจให้สอดคล้องหรือใกล้เคียงมากที่สุด แล้วนำมาจัดทำเป็นแผนปฏิบัติราชการ ๔ ปี และแผนปฏิบัติราชการประจำปี
- (๓) หากภารกิจที่ดำเนินการอยู่ ไม่สอดคล้องกับแผนบริหารราชการแผ่นดิน สามารถยกเลิกหรือไม่ดำเนินการต่อได้ (กรณีไม่มีงบประมาณ)
- (๔) หากได้รับการมอบหมายภารกิจใหม่ตามแผนบริหารราชการแผ่นดิน ให้จัดทำรายละเอียดและบรรจุไว้ในแผนปฏิบัติราชการ ๔ ปี และแผนปฏิบัติราชการประจำปี

ขั้นตอนที่ ๒	การกำหนดทิศทางขององค์กร
ผู้รับผิดชอบ	กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร และ /หรือคณะทำงานยุทธศาสตร์ สศค.
ระยะเวลา	๒ - ๓ สัปดาห์

ในขั้นตอนนี้ ๒ นี้ ให้ส่วนราชการ (กลุ่มพัฒนาระบบฯ /คณะทำงานฯ) ต้องนำแผนบริหารราชการแผ่นดิน ยุทธศาสตร์กระทรวง มาเชื่อมโยงกับเป้าหมายของหน่วยงาน โดยจะต้องพิจารณา / ทบทวนสภาพแวดล้อมภายใน ภายนอก โอกาส อุปสรรค และความต้องการของผู้รับบริการ/ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อกำหนดออกมาเป็นทิศทางการดำเนินงานของหน่วยงานที่สอดคล้องกัน

ขั้นตอนที่ ๓	จัดทำแผนปฏิบัติราชการ ๔ ปี และแผนปฏิบัติราชการประจำปี
ผู้รับผิดชอบ	กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร และ /หรือคณะทำงานยุทธศาสตร์ สศค.
ระยะเวลา	๑ - ๒ สัปดาห์

เมื่อองค์กรได้กำหนดทิศทางการดำเนินงานแล้ว (มีวิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ และกลยุทธ์) ส่วนราชการจะต้องรวบรวมแผนงาน/โครงการสำคัญ (Flag Ship) และภารกิจที่ต้องดำเนินการทั้งหมด มาจัดลำดับความสำคัญ โดยจะต้องคำนึงถึง ๒ ประเด็นหลัก คือ ความจำเป็นเร่งด่วน และผลที่คาดว่าจะได้รับ หรือความคุ้มค่าของการดำเนินการโครงการในมิติต่างๆ กล่าวคือเป็นการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการดำเนินการโครงการ / กิจกรรม

เมื่อได้แผนงาน / โครงการที่ได้จัดลำดับความสำคัญก่อนหลังตามความสำคัญเร่งด่วน และความพร้อมแล้ว นำมาจัดทำแผนปฏิบัติราชการ ๔ ปี และแผนปฏิบัติราชการประจำปี โดยในแผนปฏิบัติราชการ ๔ ปี จะระบุวิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ ตัวชี้วัด และแผนงาน/โครงการในระยะ ๔ ปี สำหรับแผนปฏิบัติราชการประจำปี จะระบุขั้นตอน ระยะเวลา ผู้รับผิดชอบ กลยุทธ์ที่สอดคล้อง และน้ำหนัก ความสำคัญของแต่ละขั้นตอน

ขั้นตอนที่ ๔ นำเสนอ และเผยแพร่แผนปฏิบัติราชการ ๔ ปีและแผนปฏิบัติราชการประจำปี
ผู้รับผิดชอบ กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร
ระยะเวลา ๑ สัปดาห์

เมื่อจัดทำแผนปฏิบัติราชการ ๔ ปี และแผนปฏิบัติราชการประจำปีแล้วเสร็จ ให้นำเสนอ ผู้บริหารส่วนราชการ เพื่อพิจารณาอนุมัติ ทั้งนี้ เมื่อผู้บริหารอนุมัติแล้ว ให้เผยแพร่แผนฯ แก่บุคลากร และ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบ และเพื่อดำเนินการต่อไป
